

Natuuracademie
beleef en leer

Het vrijwilligersbeleid van Natuuracademie

Onze visie op het werken met vrijwilligers	3
Waarom word je vrijwilliger bij Natuuracademie?	3
Waarom werken we met vrijwilligers?	3
Verhouding beroepskrachten/vrijwilligers	4
Vrijwilligers in allerlei geuren en kleuren	5
Omkadering	7
Omkadering van individuele vrijwilligers	8
Omkadering van vrijwilligersgroepen	9
Communicatie	10
Niet alles loopt vlot	16
Lesgevers voor binnenlessen	16
Natuurgidsen en educatieve vrijwilligers voor het Open netwerk	16
Bestuurder	17
Rechtspositie vrijwilligers	17
Kostenvergoeding?	17
Vrijwilligersverzekering	18

Onze visie op het werken met vrijwilligers

Deze nota geeft visie op hoe Natuuracademie samenwerkt met vrijwilligers. Je vindt er geen actieplannen maar een beschrijving van de bestaande werkwijze. Voor verschillende categorieën vrijwilligers ontwierpen we een concreet actieplan.

Waarom word je vrijwilliger bij Natuuracademie?

Door je vrijwillig in te zetten bij Natuuracademie engageer je je om mensen de natuur te laten ontmoeten, ontdekken, beleven en erover te leren. Als vrijwilliger ben je de hoeksteen van onze organisatie. Je maakt deelnemers warm om actief deel te nemen aan de brede community rond natuur en milieu. Vrijwilligers zijn gangmakers, verbonden met onze ganse samenleving.

Jouw inzet, expertise, ervaring of kennis is een verrijking bovenop de know-how van het personeel. We laten veel eigenaarschap bij onze vrijwilligers. Dit doen we door bijvoorbeeld veel zelfstandigheid te geven aan onze lokale afdelingen, regionale koepels te voorzien, en door vraaggericht te werken.

Al meer dan 55 jaar geven vrijwilligers vorm aan de strategie en werking van de organisatie. Mensen kunnen zich op vele manieren inzetten voor Natuuracademie, als inhoudelijke expert, gids van groepen in de natuur, als begeleider die zorgt voor een warme ontvangst of als hulp bij strategische beslissingen en veranderingen. We hebben een vrijwilligers-aanbod van light tot maximum, gezien de inzetbaarheid volgens leeftijd of persoonlijke situatie (gezin, werk, gezondheid ...) vaak wijzigt. De medewerkers van Natuuracademie ondersteunen je met opleiding, coaching en online platformen en waar mogelijk bieden we een warm nest en uitwisseling met andere vrijwilligers. Regelmatig zetten we onze vrijwilligers in de bloemetjes. In al je diversiteit kan je je thuis voelen bij Natuuracademie.

Doordat je met vele vrijwilligers bent, kunnen we overal in Vlaanderen actief zijn, en bereiken we een breed segment van de samenleving. Jouw inzet en passie zorgt ervoor dat meer mensen zich bewust worden van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze daaraan zelf, samen met anderen, kunnen leveren. Zo werken we aan een culturomslag naar een sociale en duurzame samenleving.

Waarom werken we met vrijwilligers?

In de visie op vrijwilligerswerk wordt kort ingegaan op de redenen waarom we werken met vrijwilligers. Hieronder omschrijven we die redenen aan de hand van de drie i's: ideologische, inhoudelijke en instrumentele redenen van vrijwilligerswerk.

Ideologische redenen

Samen met vrijwilligers realiseren we onze gemeenschappelijke missie. In Vlaanderen willen we een culturomslag naar een sociale en duurzame samenleving op gang brengen. Daarbij worden steeds meer mensen zich bewust van de waarde van meer en betere natuur en de bijdrage die ze daaraan zelf, samen met anderen, kunnen leveren. Vrijwilligers bij Natuuracademie hebben een passie om mensen warm te maken voor natuur en milieu en hen hierover te leren. Onze vrijwilligers doen dit door mensen samen te brengen om de natuur te beleven en verwondering op te wekken. Enkele voorbeelden:

- In SD3 Cocreatieve trajecten zijn het de vrijwilligers die de leiding nemen. We starten een cocreatief traject op vanuit een vraag bij de vrijwilligers/burgers. Enkele burens uit een wijk

willen een voedselbos opstarten, een groep deelnemers aan een bushcraft weekend dromen ervan om een weekend te organiseren voor een grote groep mensen, een groep deelnemers uit een cursus Natuur in de stad willen in hun stad meer natuur creëren. Het team van Natuuracademie pikt deze vragen op en zorgt dat deze mensen hun ideeën kunnen waarmaken. Het personeel neemt een faciliterende en coachende rol op. Het eigenaarschap blijft bij de vrijwilligers, zodat het project ook blijft bestaan nadat we gestopt zijn met de rechtstreekse begeleiding.

- Vanuit de behoefte aan meer natuurgidsen in een bezoekerscentrum, natuurgidsorganisatie, afdeling of regio, komt bij ons de vraag binnen om een opleiding natuurgids te organiseren. We gaan samen met de vrijwilligers rond tafel zitten en bespreken waar hun vraag naar een opleiding natuurgids vandaan komt en waar ze nood aan hebben. Samen bepalen we het programma. De vrijwilligers zorgen ervoor dat de kersverse natuurgidsen opgenomen worden in de lokale werking. Regelmatig brengen we de lokale organisatoren samen om de opleiding natuurgids te evalueren en bij te sturen.

Instrumentele manier

We zetten vrijwilligers in op een **instrumentele** manier. Om een les of excursie rond een bepaald thema te geven worden vrijwilligers uit een vrijwilligerspool opgebeld en die persoon komt een activiteit verzorgen. De inzet van de vrijwilligers registreren we in het CRM-systeem. Zo kunnen we per individu bekijken welke verschillende rollen deze opneemt en gericht communiceren over netwerkdagen, bijscholingen, nieuws en meer dat voor hen interessant is.

Inhoudelijke redenen

Vrijwilligers hebben specifieke **kennis** en **ervaring** over bepaalde thema's en lokale gebieden en regio's die we nooit met een team van medewerkers kunnen coveren/dekken. Vrijwilligers geven in Vlaanderen heel veel wandelingen, workshops, activiteiten en cursussen over natuur en milieu. De vrijwilligers zorgen ervoor dat we in een kleine 50% van Vlaanderen jaarlijks aanwezig zijn. De vrijwilligers hebben hier de trekkende rol. Zij organiseren dit van A tot Z, van idee tot realisatie, binnen de missie van onze organisatie. De medewerkers zorgen voor opleiding en coaching. Een voorbeeld van een netwerk waar opleiding en coaching centraal staat zijn de lokale 'gidsen voor gidsen' groepen. Vanuit de lokale natuurgidsen komt de vraag om van en door elkaar te leren. De medewerkers brengen lokale gidsen voor gidsen groepen met elkaar in contact en zo leren ze good practices en enkele do's en don'ts.

Verhouding beroepskrachten/vrijwilligers

“Natuurpunt is een vrijwilligersorganisatie die organisch is gegroeid van onderuit. Dat we die bottom-up visie radicaal zijn blijven doortrekken, is de sleutel voor ons succes. Het vrijwilligersbeleid is fundamenteel coachend: vrijwilligers worden niet 'ingeschakeld' in het professionele verhaal, maar de professionals ondersteunen de vrijwilligers.”¹

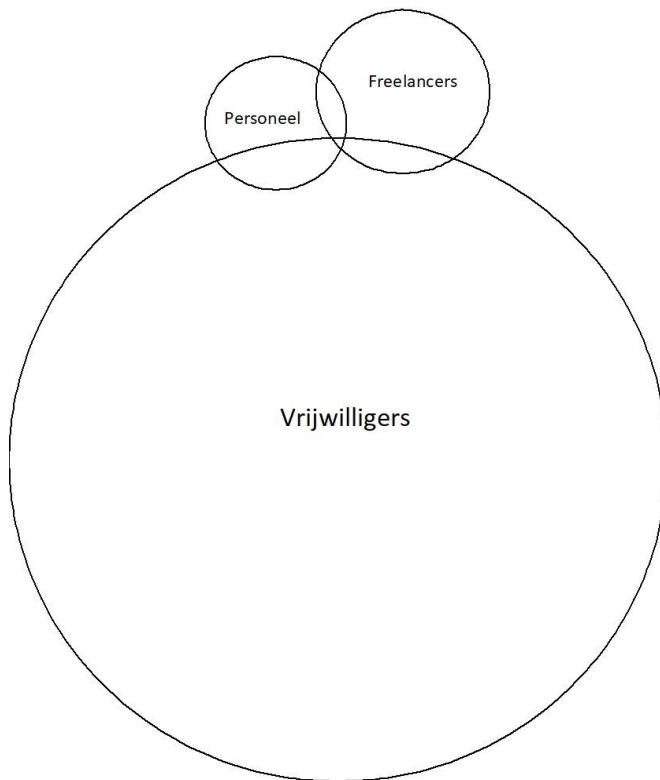
Bovenstaande citaat komt uit het Meerjarenplan van Natuurpunt vzw maar is ook voor Natuuracademie even actueel.

In onderstaande diagram geven we de verhouding weer tussen het aantal vrijwilligers, freelancers en personeel dat actief zijn voor Natuuracademie. Het aantal vrijwilligers overstijgt vele malen het aantal

¹ Natuurpunt vzw. (2022, april). *Meerjarenplan Natuurpunt vzw 2022–2026 herwerkte versie*.

personeelsleden. Omdat vrijwilligers het kloppende hart zijn van onze organisatie kiezen we er bewust voor om de samenwerking met freelancers te beperken.

De vrijwilligers zijn lokaal verbonden met elkaar in allerlei vormen van groeperingen zoals afdelingen van Natuurpunt, natuurgidsengroepen of bushcraftgroep. Hoe ze zich groeperen bepalen ze zelf. Elke groepering bepaalt zelf waar ze personeel voor aanspreken en waar ze zelf initiatieven nemen.

Vrijwilligers in allerlei geuren en kleuren

Natuuracademie zet vrijwilligers in voor een brede waaier aan taken. Concreet werken we samen met een 500-tal vrijwilligers. Hieronder beschrijven we de grote hoeveelheid aan vrijwilligers in zijn diversiteit aan taken en rollen en betrokkenheid.

Diversiteit en inclusie

Natuuracademie zet zich in om een organisatie te zijn waar mensen zich in al hun diversiteit thuis voelen, gezien en gehoord worden. Uiteraard spelen onze vrijwilligers hier een actieve en belangrijke rol. Zo bieden we vrijwilligers die extra ondersteuning of zorg nodig hebben toch de kans zich zinvol in te zetten op de natuurleerhuizen en op andere plekken. We werken voor dit thema samen met groepen of partners die een inclusieve vrijwilligerspool en de juiste expertise rond diversiteit hebben. Ook zetten we een netwerk op van vrijwilligers die uitwisselen rond diversiteit en inclusie en bieden we hen vorming, methodieken en contact met die partnerorganisaties.

Taken en rollen

De taken van de vrijwilligers delen we vrij gedetailleerd in in 10 categorieën. Voor elke **categorie** van vrijwilligers is oa de binding met de organisatie, de begeleiding van de vrijwilligers en de verhouding met de beroepskrachten anders. Door zo gedetailleerd te zijn kunnen we voor elke categorie

maatwerk voorzien en de kwaliteit van hun inzet en de samenwerking verhogen. Een vrijwilliger kan actief zijn in meerdere groepen.

1. **Lesgevers en excursieleiders:** vrijwilligers ondersteunen de medewerkers bij het geven van binnenlessen en excursies in cursussen zoals natuurgids, natuurverkenner, vogels of klimaat.
2. Vrijwilligers bij uitwerken en ondersteunen van **specifieke educatieve projecten:** voor bepaalde projecten, zoals de herwerking van de opleiding natuurgids, uitwerken van een train the trainer, ontwikkeling van educatief materiaal of de opmaak van een handboek, werken we samen met vrijwilligers die expert zijn op dat bepaald terrein.
3. **Mentoren en beoordelaars:** Concreet voor de opleiding natuurgids werken we samen met vrijwilligers die natuurgidsen in spe mee ondersteunen en/of beoordelen.
4. **Natuurgidsen:** In Vlaanderen geven heel wat natuurgidsen excursies in de natuur. Deze natuurgidsen zijn verbonden aan de educatieve werkgroepen van de Natuurpunt afdelingen en de gidsenwerkgroepen van het uitgebreide Open Netwerk. Hier vallen ook de begeleiders van natuurateliers onder.
5. **Workshopbegeleiders** werken op een belevingsgerichte manier met een groep mensen. De focus ligt hier meer op beleven dan kennisoverdracht.
6. **Onthaalvrijwilligers en begeleiders:** deze vrijwilligers zorgen voor een warme ontvangst in onze cursussen en de natuurleerhuizen.
7. **Natuurplek Vrijwilligers en burgergroeperingen** werken samen met ons rond cocreatieve projecten zoals Verhaal de natuur en de uitbouw van een natuurplek.
8. **Handige Harry's** ondersteunen de natuurleerhuizen bij de praktische en logistieke kant.
9. Vrijwilligers actief in de **Algemene vergadering:** elk lid van ons Open netwerk mag 1 vrijwilliger afvaardigen in de Algemene Vergadering.
10. Een 10-tal vrijwilligers zijn actief in het **bestuursorgaan**

Binding met de organisatie

De binding van de vrijwilligers met de organisatie binnen bovenstaande categorieën is heel divers. Enkele categorieën van vrijwilligers zijn nauw **verbonden** bij Natuuracademie. Voor andere categorieën werken we met vrijwilligers die we voor vast omliggende taken of rollen contacteren. Dit laagdrempelige engagement geeft mogelijkheid tot diversiteit.

Sterk verbonden	Losse medewerking
Functie	Taken / Activiteit
Lesgevers	Excursieleiders
Specifieke projecten	Natuurgidsen
Bestuur	Mentoren en beoordelaars
Begeleiders en onthaalvrijwilligers	Algemene vergadering
Natuurplek Vrijwilligers	Workshopbegeleiders
Handige Harry's	

De sterk verbonden vrijwilligers zijn mensen die we aanspreken om bepaalde rollen op te nemen voor een langere periode. Ze hebben functieomschrijvingen zoals bestuurder, begeleider van een langlopende cursus, lesgever vogels of redacteur van een handboek. Zij werken cocreatief en participatief samen met de beroepskrachten rond bepaalde thema's. De beroepskrachten nemen een evenwaardige positie in tov de vrijwilliger.

Lokaal of bovenlokaal

Natuuracademie is met zijn activiteiten jaarlijks actief in 50% van Vlaanderen. Dit kunnen we maar doen doordat we lokaal een grote groep vrijwilligers hebben.

In onderstaande diagram zie je de verhouding tussen het aantal vrijwilligers op lokaal niveau ten opzichte van het aantal vrijwilligers op bovenlokaal of Vlaams niveau.

De vrijwilligers hebben de vrijheid om zelf te bepalen hoe ze zich organiseren. Deze vrijheid is belangrijk voor het succes van Natuuracademie. Vrijwilligers organiseren zich in feitelijke verenigingen, in vzw's, in educatieve groeperingen actief al of niet binnen een lokale Natuurpunt geleding.

Door met zoveel vrijwilligers op lokaal niveau te werken is er een multiplicator effect. Honderden vrijwilligers zorgen ervoor dat overal in Vlaanderen activiteiten doorgaan waar het brede publiek de natuur kan beleven en erover leren. Deze vrijwilligers nemen zelf initiatief om activiteiten en cursussen te organiseren.

Verbonden op bovenlokaal/Vlaams niveau	Op lokaal niveau
Lesgever	Excursieleiders
Specifieke projecten	Workshopbegeleiders
Bestuur	Handige harry's
Algemene vergadering	Natuurplek Vrijwilligers
	Begeleiders en onthaalvrijwilligers
	Natuurgidsen
	Mentoren en beoordelaars

Omkadering

Natuuracademie werkt met vrijwilligers die vele rollen en taken opnemen. Bij verschillende categorieën vrijwilligers loopt de doorloop van binnenhalen, begeleiden, betrekken, belonen en beëindigen vlot. Hieronder halen we enkele tools aan die we hebben om de vrijwilligers te ondersteunen. Omdat we met veel vrijwilligers categorieën werken, voorzien we ook aangepaste actieplannen per categorie indien nodig.

We beschrijven hier niet het volledige proces van binnenhalen van vrijwilligers tot het beëindigen van het vrijwilligerswerk, maar wel enkele kernprocessen.

Omkadering van individuele vrijwilligers

Ondersteuning

- Voor de vrijwillige lesgevers en excursieleiders van de activiteiten die jaarlijks verschillende keren binnen een vast format worden gegeven zoals de opleiding natuurgids en de verkennerscursus hebben we een [online leeromgeving](#) waar vrijwilligers de opzet, achtergrondinfo en didactisch materiaal vinden.
- Voor activiteiten en cursussen die jaarlijks minder frequent gegeven worden kan de vrijwilliger beroep doen op **didactisch materiaal** dat door een medewerker beschikbaar gesteld wordt.
- Vrijwilligers kunnen didactisch materiaal die ze zelf uitwerken laten nakijken door een medewerker.
- Workshopbegeleiders krijgen van een medewerker opleiding rond het geven van specifieke modules, alsook een **uitgewerkt pakket** om mee aan de slag te gaan.

Vrijwilligers opleiden

Vrijwilligers kunnen deelnemen aan een opleidingsaanbod.

- In Vlaanderen bieden de vrijwilligers op heel wat plaatsen een **'gidsen voor gidsen' werking** aan. Het idee is dat natuurgidsen activiteiten organiseren voor natuurgidsen met als doel elkaar bijscholen op inhoudelijk en didactisch vlak. Er is niet 1 vast format. De lokale natuurgidsen bepalen de werking.
- **Workshopbegeleiders** kunnen opleiding volgen om nieuwe educatieve pakketten te leren kennen of om specifieke inhoudelijke en didactische vaardigheden te leren.
- Natuurpunt ontwerpt een **HR beleid voor bestuurders**. Natuuracademie start actief mee in dit verhaal. Zo krijgen nieuwe bestuurders een peter of meter en wordt een introductie avond georganiseerd over de werking van Natuuracademie en de verwachtingen rond de opdracht van een bestuurder.
- In het **portfolio** van Natuuracademie zit een pakket aan vrijwilligersopleidingen die door lokale organisaties geboekt kan worden. Het gaat hier om inhoudelijke en didactische opleidingen.
- De medewerkers organiseren opleidingen voor vrijwilligers over competenties die we belangrijk vinden of waar we vinden dat er tekorten zijn bij vrijwilligers. We organiseren provinciaal of op Vlaams niveau bv jaarlijks **natuurgidsen** dagen waar natuureducatieve vrijwilligers elkaar vinden en opleiding aangeboden wordt.

Evaluatie en feedback

- Deelnemers aan activiteiten waar de inschrijvingen verlopen via de activiteitendatabank van Natuurpunt krijgen na een activiteit een **automatische evaluatiemail**. Hier polsen we naar de tevredenheid en kunnen mensen feedback geven. Activiteiten die lager dan 4 op 5 scoren nemen we onder de loep. Aan de hand van deze evaluaties kunnen we vrijwilligers gericht feedback geven.
- Beginnende vrijwillige lesgevers, excursieleiders en workshopbegeleiders worden door een medewerker of permanente begeleider **gecoacht**. De eerste keren krijgt men na een les of sessie één op één feedback.

- Vrijwillige lesgevers en excursieleiders die een vrijwilligersvergoeding ontvangen van Natuuracademie krijgen automatisch de vraag om hun activiteit zelf te evalueren. Hiernaast bellen medewerkers regelmatig met hen om feedback te vragen.

Administratieve tools

We werkten een geheel aan administratieve tools uit om het werken met vrijwilligers zo efficiënt en effectief mogelijk te maken.

- Vrijwilligers die nauw betrokken zijn bij de organisatie zoals lesgevers, excursieleiders voor cursussen, bestuur, algemene vergadering, begeleiders en onthaalvrijwilligers worden opgenomen in het **ERP databestand** van Natuurpunt. We registreren de verschillende opgenomen functies en wanneer die persoon voor het laatst ingezet is.
- De registratie om tot het uitbetalen van de **kostenvergoedingen** te komen verloopt volgens vaste procedures. Deze worden herhaaldelijk geëvalueerd om de administratieve last bij vrijwilligers en medewerkers te verlagen. Natuurpunt vergoedt in principe de onkosten van vrijwilligers niet. Natuuracademie kiest ervoor om dit wel te doen in wel omschreven gevallen. Namelijk wanneer vrijwilligers lesgeven of excursies begeleiden tijdens cursussen en lezingen.

Omkadering van vrijwilligersgroepen

Warm nest

Een belangrijk doel van de cursussen en activiteiten van Natuuracademie is de doorstroming van deelnemers naar de natuur community in de brede zin. Of het nu een opleiding natuurgids, cursus roofvogels, een groot bushcraftweekend of het samen aanplanten van een voedselbos is, één van de doelen is dat mensen andere mensen ontmoeten met dezelfde interesse in natuur en een engagement voor natuur.

Een belangrijke tool is een warm **nest** creëren. Volgende principes staan centraal:

- Tijdens de cursus of activiteit dient er een warm contact te zijn tussen de deelnemers en de lokale vrijwilligers. Wanneer de lokale vrijwilligers niet of nauwelijks aanwezig zijn, is de kans op doorstroming van de deelnemers naar het lokale natuurnetwerk nihil.
- Eten en drinken werkt! Cursisten houden ervan dat men in de pauze iets kan drinken en/of kan eten.
- Persoonlijk contact: De cursisten dienen zich welkom te voelen. We hebben aandacht voor de persoon achter de cursist en polsen naar hun motivatie. We dragen non-discriminatie en inclusie uit.

Vrijwilligersgroepen worden bewust gemaakt van het belang van een warm nest. Aan de start van langlopende cursussen zitten we met de begeleiders, lesgevers en excursieleiders rond tafel en is dit één van de besproken topics.

Netwerkmomenten *Open Netwerk*

Zoals hierboven omschreven hebben de lokale vrijwilligers de vrijheid om zich te organiseren zoals ze dit zelf willen. Natuuracademie verenigt al deze natuur- en milieueducatieve organisaties. We doen dit door netwerkmomenten te organiseren zoals de natuurgidsendagen en thematische uitwisselmomenten rond onder meer *diversiteit en inclusie* en *Snuif*, het jeugdtraject van Natuurpunt.

We verenigen deze organisaties in een open netwerkstructuur. Organisaties die toetreden tot het Open netwerk van Natuuracademie worden lid van de Algemene Vergadering.

Deze organisaties bieden wij:

- korting op vergoedingen voor lesgevers en leden van die organisaties krijgen korting op de deelnemersprijzen.
- gebruik van de verzekering van Natuurpunt voor vrijwilligers.
- de mogelijkheid om in te tekenen op het innovatiefonds
- een uitnodiging op de algemene vergadering van Natuuracademie

Innovatiefonds

Natuuracademie heeft een [innovatiefonds](#) om vrijwilligersorganisaties in het Open netwerk te ondersteunen om activiteiten te organiseren voor kansengroepen of vernieuwende methodieken uit te proberen.

Jaarlijks reikt het innovatiefonds 12.000 euro uit. Organisaties kunnen tot 2.500 euro krijgen voor hun project. Het Innovatiefonds wil met een financiële bijdrage drempels verlagen. Daarom verleent het fonds geen structurele ondersteuning, maar enkel start-up ondersteuning in een experimentele fase.

Cursussen

We ontwerpen cursussen om lokale groepen te ondersteunen om nieuwe vrijwilligers te vinden. Voorbeelden hiervan zijn *Natuurverkennercursus*, *Sluit er op uit, train the trainer: bushcraft voor natuurgidsen* of *Leren werken met Waarnemingen.be en Obsmap*.

Natuuracademie bepaalt na de ontwerp- en opstartfase van een cursus welk engagement we opnemen. Sommige blijven we zelf organiseren, andere worden door andere diensten van Natuurpunt georganiseerd.

Communicatie

Geschreven communicatiekanalen

Natuuracademie kan beroep doen op de **vrijwilligersnieuwsbrief** van Natuurpunt vzw. In deze nieuwsbrief voor Natuurpunters verzorgen we maandelijks een item.

Gedeelde taal

Natuuracademie maakt gebruik van enkele tools die Natuurpunt vzw ontwierp, al dan niet via een begeleidingstraject, om een gezamenlijke taal te spreken over vrijwilligerswerk. We werken bijvoorbeeld frequent met het levensfasemodel de 4 seizoenen. Een groep doorloopt verschillende fasen in zijn bestaan: lente, zomer, herfst en winter. We willen vermijden dat groepen afglijden naar een winter tendens, waarin nog weinig nieuwe ideeën ingang vinden.

Persona's

Om met deze grote diversiteit van vrijwilligers om te gaan ontwierpen we 5 persona's. Zo krijgen we grip op wie onze bestaande vrijwilligers zijn en kunnen we ondersteuning op maat aanbieden. Een persona is een archetype van een typische vrijwilliger. Een bepaald persona kan actief zijn binnen 1 of meerdere vrijwilligerstaken en -rollen.

Bij het opmaken van persona's zagen we duidelijk dat er nog persona's zijn waarmee we onze vrijwilligerspool willen uitbreiden.

Naam	Kim	Nicky	Achmed	Annelies	Emmy
Meer van deze?	nieuw aantrekken	meer aantrekken	meer aantrekken	Meer aantrekken	Meer aantrekken
Quote	'k Ga met mijnen jeep rondrijden	"Pakt nen DC4, da's wat groter"	"waar dat ik eigenlijk voor bel..."	"O kijk daar een ... Grauwe gors" (twitchen)	"Als we maar willen"
Leeftijd	31 (20-30)	37 (30-50)	32 (25-60)	50	35
Gender	Man	Man-vrouw	Man	Man	Vrouw
Wie is die persoon	Laag opgeleid, goede werker met handen,	Te (?) zelfzeker, engelstalig taalgebruik, job: geen sociale jobs, top-down jobstructuren, Handige harry's, gekochte of gemaakte materialen	Charismatisch, neemt zelf veel initiatief, realiseren zelf hun droom al of niet met ons, vooral lokaal zeer actief, hebben ons nodig om bovenlokaal te werken, creatief, veel afwisseling nodig, trekker in creëren	Hoog opgeleid, platteland, auto, Veel expertise en natuurkennis, drukke job met verantwoordelijkheden , geïnteresseerd in beleid	Hoog opgeleid, mist iets bij de huidige job, hebben interesse in de sociale sector, hebben groot netwerk, middenklasse, vanaf kleine kinderen,
Communicatie	IT niveau minimaal, Bellen en sms'en, via 3de persoon (begeleider)	Facebook messenger groepjes	stap 1: Live contact, dan bellen en whatsappen, persoonlijke band	IT heel vaardig, Mails met goede afspraken	Whatsapp, facebook of instagram. bereikbaar via oproepen facebook
Demografisch	zonder kinderen, organisator moet	kinderen met minimum lagere schoolleeftijd of	Mag jonge kinderen hebben, niet gebonden	Regelt eigen vervoer, auto of speedpedelec,	Regelt eigen vervoer: fiets (bakfiets),

	vervoer bedenken	kleinkinderen, geen financiële problemen (gemiddeld), rand van stad of lintbebouwing, eigen wagen	aan stad of platteland; kan op vlak van vervoer zijn plan trekken (cambio), soms 2-3de generatie migratie achtergrond	financieel meer dan middelmatig, oudere kinderen (geen zorgen)	stedelijk of bewust buitengebeid
Begeleidingsgraad	hoog: moeten ontvangen worden op locatie van vrijwilligerswerk. je weet nooit wanneer ze toekomen of vertrekken. Dienen begeleid te worden bij hun taak.	Gemiddeld: bijsturing nodig en in de gaten houden, soms intomen. Je kan er afspraken mee maken.	Laag: Zorgen dat we interessant genoeg blijven voor hen	Laag: duidelijke en minimale afspraken maken en ze kunnen plan trekken; kunnen overweg met leerplatformen, snelle leercurves	Laag: minimale afspraken maken en ze kunnen plan trekken;
Waarom vrijwilliger?	Sociale band, niet ideologisch	Gelijkgestemden en willen graag leren van elkaar (skillsharing), In de natuur buiten kunnen spelen, afgebakend kader om in de natuur te leven. Grote interesse in de taken, maar wil graag door evolueren naar freelancer	Ideologisch: overtuiging, zingeving heel belangrijk, sociaal geëngageerd.	wil verschil maken, haalt voldoening als zaken gerealiseerd worden, in vergadering to the point. Op latere leeftijd in een bestuur	actief in meerdere vrijwilligersorganisaties , ideologisch geïnspireerd
Bezorgdheden	Financieel, job en gezondheid	Extra uitdaging naast de job	Vrijwilligers vinden om alle werk gedaan te krijgen, betrokken met duurzaamheidprobleem	bewust bezig met problematiek zoals klimaat	Bezorgd over de toestand van de wereld,

			atieken		
Taken en rollen	Natuurplekvrijwilliger → uitvoerders in bestaande structuren Onthaalvrijwilligers (Mieke Klets)	Natuurplekvrijwilliger → trekker in bestaande structuren	Natuurplekvrijwilliger → trekker van nieuwe structuren	Natuurgids Lesgever Specifieke projecten Geen trekkers, maar wel voor hun expertise inzetbaar, tenzij dat het heel lokaal is. Want ze hebben geen tijd	Lesgever Natuurplekvrijwilliger Natuurgids Begeleider warm nest (toekomst)
Waardering	Oprechte mondelinge bedanking, eten of drinken komen niet naar vlaamse vrijwilligersdag	Bedanking met gelijkgestemden, maar niet op verenigingsniveau Geen vrijwilligersvergoeding, want dan willen ze graag freelancer worden	Geen vrijwilligersvergoeding; Ruimte geven om mee samen te werken, oprechte interesse, door samen te werken waardering tonen voor wat ze doen, forum geven voor multiplicatoreffect (bv in nieuwsbrief of soc media).	Hebben niet allemaal de behoefte aan een vrijwilligersvergoeding. Wisselend, afhankelijk persoon per persoon; sommige willen wel graag reële kostenvergoeding	Minder behoefte aan kostenvergoedingen. Waardering door resultaten bereiken en deze te delen met de wereld (soc media).
kort-lang	Moeilijk om ze binnen te halen, maar als je ze hebt, dan voor langere periode	Langere periode, hebben vaste plek binnen het geheel	Korte periode heel intens	Engagement zelf is kort, maar wel wederkerige taak	Voor kortere periode rond omschreven initiatief
Betrokkenheidscirkel					

Naam	René(e)	Kris
Uitbreiden?	Gelijk	Meer aantrekken
Quote	“we doen dat al 30 jaar zo” “druk,druk,druk”	“we doen het voor onze kleinkinderen” “pakt nog een koekske”
Leeftijd	67	62
Gender	Man-vrouw	Vrouw
Wie is die persoon	Middelhoog intelligentieniveau, niet veel thuis, heeft veel vrijwilligerstaken (bij verschillende organisaties)	Middelhoog intelligentie niveau, kennis van natuur is gemiddeld, bescheiden, onzeker, verbindende figuur
Communicatie	belt graag, geen comm via sociale media, vooral vergaderen, veel mails, IT vaardig (mits opleiding)	Bellen, vergaderen, mailen, nieuwsbrieven lezen, sociale media enkel voor (klein)kinderen
Demografisch	rijdt met auto rond, degelijke vrijstaande woning	Huis met bloemrijke tuin of stadstuin, rondrijden met auto of elektrische fiets in stad
Begeleidingsgraad	Gemiddeld: regelmatig contact en bevestiging rond taken; Minder bezig met proces, meer met resultaat	Gemiddeld: wisselend, kunnen eigen plan trekken als het gaat over praktische kant zoals lokaal, eten en drinken, Kunnen veel werk uit je hand nemen, dienen regelmatig gebeld te worden om de band levend te houden
Waarom vrijwilliger?	ideologisch redenen, behoefte aan erkenning en voldoening;	passie overbrengen, sociaal engagement en rechtvaardige samenleving, lokale bezorgdheden, Het moet leuk zijn, willen warm nest creëren

Bezorgdheden	bezorgd over natuur, politiek, financiën	Bezorgd over verlies aan voeling met natuur, bezorgd om familie en leven van cursisten
Taken en rollen	Lesgever Begeleider Natuurgids Onthaalvrijwilliger (Jos Bosmans) bestuur: vooral in traditionele verenigingsvormen	Begeleider onthaalvrijwilliger Natuurgids Lesgever specifieke projecten
Waardering	vrijwilligerskostenvergoedingen Bellen en waardering geven op basis van feedback van deelnemers Erkenning krijgen door bv uitgenodigd worden op vrijwilligersdagen	in de bloemetjes zetten, luisterend oor zijn voor hen; vergoedingen zijn minder belangrijk (kans tot reële kostenvergoeding voor km maar niet voor cake)
kort-lang	langere periode in vaste structuren	langere periode in vaste structuren
Betrokkenheidscirkel		

Niet alles loopt vlot

Niet voor alle categorieën verloopt het **binnenhalen** en **begeleiden** van vrijwilligers even vlot. Ook een representatieve en diverse afspiegeling van de samenleving blijf zoeken.

Lesgevers voor binnenlessen

Natuuracademie zet lesgevers in voor binnenlessen. Denk maar aan de binnenlessen in de opleiding natuurgids en de vele lessen gegeven rond expert thema's zoals vogels of insecten. We vinden onvoldoende vrijwillige lesgevers om aan de vraag te voldoen.

Het verzorgen van een binnenles vraagt veel voorbereiding thuis voor de vrijwilliger, zelf met goede ondersteuning via een online leermodule, goede powerpoint of een coachgesprek met een medewerker.

Het vinden van één oorzaak waarom we moeilijk lesgevers vinden is moeilijk. Theorie gaat ervan uit dat vrijwilligers hun motivatie vinden om te vrijwilligen doordat ze hun competenties kunnen inzetten en bijleren ('loont'), ze kunnen meewerken aan de realisatie van waarden die men belangrijk vindt ('juist') en de verbondenheid en respect voelen met de groep waar men actief is ('leuk').

We weten dat binnen die motivatiemix het onderdeel 'leuk' moeilijk is. Vrijwillige lesgevers worden opgeroepen om in een regio les te geven waar men zelf niet actief is. Dikwijls is er geen verbondenheid met de lokale community.

Om de ruilrelatie in evenwicht te houden bieden we deze categorie van vrijwilligers een kostenvergoeding aan. Maar dat is niet voldoende om mensen te motiveren om lesgever te worden of te blijven.

Om vrijwilligers te vinden voor deze categorie maakten we enkele jaren geleden een actieplan met volgende acties.

- Medewerkers krijgen eigenaarschap om de vrijwilligers pool rond een bepaald thema te trekken. De leidinggevende ondersteunt en helpt.
- Vrijwilligersvacatures opmaken en verspreiden waarin duidelijk staat wat we wel en niet verwachten en wat de vrijwilligers ervoor terugkrijgen.
- Samenbrengen (online en offline) van vrijwillige lesgevers rond een thema om oa van elkaar te leren, feedback te geven op het didactisch materiaal, community te creëren.
- Betrokkenheid tussen vrijwilliger en medewerker aanwakkeren. Er wordt een persoonlijke band opgebouwd.

Natuurgidsen en educatieve vrijwilligers voor het Open netwerk

Educatieve groepen uit ons Open netwerk zijn permanent op zoek naar nieuwe natuurgidsen en educatieve begeleiders. De doorstroming van natuurgidsen uit de opleiding natuurgids naar lokale organisaties verloopt niet optimaal.

De organisatie van de opleiding natuurgids is in 2016 en in 2022 onder de loep genomen, specifiek met de focus op de doorstroming van opgeleide natuurgidsen.

Zo kwam er een educatieve stage bij de lokale afdeling bij. Deze vernieuwing is in 2021 geëvalueerd bij de vrijwilligers en bij de deelnemers. Op basis daarvan zijn, samen met de vrijwilligers, nieuwe initiatieven genomen.

- Aan de start van de opleiding worden alle vrijwilligers rond tafel gebracht en de principes van een warm nest uitgelegd en nagedacht hoe men dit tijdens deze opleiding zal toepassen.
- Tijdens de stageperiode worden terugkoppelingen georganiseerd door de lokale vrijwilligers om zo het contact tussen deelnemers en de lokale afdeling te behouden en te versterken
- De 'gidsen voor gidsen' werking wordt overal gepromoot. Goed draaiende gidsen voor gidsen werken als voorbeeld voor startende groepen.

Bestuurder

Natuuracademie heeft moeite om kwalitatieve bestuurders te vinden die zich over langere periode engageren. Om allerlei redenen zoals ouderdom, einde mandaat en te verre verplaatsing naar de bestuursvergadering zijn er de laatste jaren bestuurders opgestapt. Dit zorgt ervoor dat Natuuracademie onder het door de statuten vastgelegde minimum aantal van 9 bestuurders zat.

We deden gerichte acties om nieuwe bestuurders binnen te halen.

- Oproep naar kandidaten tijdens de algemene vergaderingen en de vrijwilligersnieuwsbrieven.
- Opmaak van een vacature voor bestuurder
- Verspreiden van de vacature via kanalen als debestuurder.be en womanonboard.be
- Verspreiden van de vacature via bevriende organisaties zoals JNM vzw.

Via deze acties trokken we enkele nieuwe bestuurders aan. Deze vrijwilligers begeleiden we via het HR traject voor bestuurders dat door Natuurpunt is opgesteld (hierboven beschreven).

Rechtspositie vrijwilligers

Vrijwilligers bij Natuuracademie vzw hebben rechten en plichten. Deze worden hier behandeld. Natuuracademie werkt niet met een vrijwilligersovereenkomst per vrijwilliger.

Kostenvergoeding?

Wanneer een cursus organisatorisch in handen ligt van de medewerkers van Natuuracademie dan kan een vrijwilliger, voor de kosten die hij als vrijwilliger maakt, (soms) een kostenvergoeding krijgen. Deze kostenvergoeding is vrijgesteld van belastingen als men de regels volgt.

De educatief medewerker van Natuuracademie bepaalt samen met de vrijwilliger of een kostenvergoeding mogelijk is. Samen bepalen ze welke van de volgende mogelijkheden van toepassing is:

- 1 forfaitaire kostenvergoeding per dag (wettelijk maximum, maximum 40 keer op jaarbasis, ook als je twee dagdelen actief bent)
- Of een verplaatsingsvergoeding (0,35 euro/km indien auto of onkosten voor verplaatsing met openbaar vervoer)

- Of een forfaitaire kostenvergoeding + een verplaatsingsvergoeding (als je je heen en weer meer dan 40 km dient te verplaatsen).
- Of reële kostenvergoeding met aankoopbewijs. Bijvoorbeeld een kasticket voor aankopen voor educatief materiaal.

Binnen een kalenderjaar mag een vrijwilliger verschillende types kostenvergoedingen niet combineren. Deze mag dus niet de ene keer een forfaitaire kostenvergoeding ontvangen en de andere keer een reële kostenvergoeding met bewijs.

Het is ook niet toegelaten binnen hetzelfde kalenderjaar en binnen dezelfde organisatie de ene keer als freelancer/zelfstandige betaald te worden en de andere keer via een forfaitaire kostenvergoeding. Een vrijwilliger kan wel als freelancer werken bij 1 organisatie en als vrijwilliger voor een andere organisatie.

Groeperingen organiseren ook zelf cursussen. Deze kunnen andere richtlijnen gebruiken voor het vergoeden van de kosten van vrijwilligers zolang men zich houdt aan de regelgeving.

Vrijwilligersverzekering

Vrijwilligers lopen risico's tijdens hun werkzaamheden. Zij kunnen schade aanrichten of zelf een ongeluk of ongeval krijgen. De organisatie kan aansprakelijk worden gesteld, hetgeen grote (financiële) gevolgen kan hebben. Daarom zijn verzekeringen afgesloten om de organisatie en de vrijwilligers in te dekken tegen mogelijke gevolgen van schade en ongevallen, zoals een aansprakelijkheidsverzekering en een ongevallenverzekering. Natuuracademie valt onder de verzekering van Natuurpunt.